

Het Natuurhus initiatief

Waarom het Hagenpark als NME doepark?

Eind 2010 heeft de voorzitter van het IVN Almelo 5 andere groengerelateerde lokale verenigingen bij elkaar geroepen met het voorstel om de krachten te bundelen en onze activiteiten meer te integreren tot 1 gezamenlijk jaarprogramma. Het IVN – en ook de andere verenigingen – hadden veel moeite om nieuwe leden te werven, om het bestuur op sterkte te houden en om de activiteiten te bemensen. Alleen doorgaan was eigenlijk geen optie. Bovendien liepen de ledenaantallen terug en vergrijsden de verenigingen. Het doel om met de clubactiviteiten nieuwe mensen te bereiken, lukte nauwelijks nog. De verenigingen hadden geen exposure meer naar de ‘gewone burger’. Dus het was eigenlijk stoppen of een andere, meer doeltreffende koers gaan varen.

Daarnaast was er het feit dat de gemeente Almelo door geldgebrek veel subsidiestromen aan het heroverwegen was, waardoor de financiële ondersteuning minder of zelfs op onderdelen helemaal geschrapt werd. De gemeenteraad was er echter wel gevoelig voor als de groene maatschappelijke organisaties meer zouden gaan samenwerken en zo ook met één gezamenlijke subsidie verder zouden gaan.

De 6 natuurverenigingen: IVN, Nivon, KNNV, Groei&Bloei, 't Iemenschoer en Astrona, hebben toen boven hun verenigingsstructuur één overkoepelende stichting Natuurhus Almelo opgericht. Het natuurhus zou dan ook langzaam aan de diverse bestaande clubonderkomens vaarwel zeggen en naar meer herkenbaarheid streven vanuit één prominente plek in de stad van waaruit de activiteiten ontwikkeld en uitgevoerd zouden kunnen worden. Dat werd het NMEcentrum van de gemeente aan de deldensestraat. We hebben dat toen ‘tijdelijk natuurhus’ genoemd, met de nadruk op ‘tijdelijk’, omdat die locatie helemaal niet centraal in de stad ligt en zeker niet goed te vinden is voor de meeste Almeloërs.

Het mooiste zou het zijn om samen midden in de stad een plek te vinden te midden van een groene omgeving. Uit alle afwegingen uit de mogelijke locaties kwam het bestaande Hagenpark aan de Almelse Aa als beste uit de bus. Een park met veel potentie, dat toch om een facelift vroeg. De toenmalige wethouder ging daar in mee en toen hebben we een plan opgesteld hoe we dat zouden kunnen realiseren. De rest is geschiedenis en nu in 2018, na diverse aanpassingen in het ontwerp van gebouw en park, zijn we eindelijk concreet bezig om het park herin te richten tot een Natuur- en MilieuEducatief doepark.

Het motto: de burger komt niet meer naar de natuur, dus moet de natuur maar naar de burger gebracht worden! Midden in de binnenstad bereik je dan met zo'n bijzondere plek de meeste burgers.

Het moest een integraal NMEdoepark worden voor alle leeftijdsgroepen, waarbij het bewustzijn (awareness) m.b.t. natuur en milieu gevoed gaat worden in de meest brede zin van het woord. Dit vooral bij de burger in het algemeen en bij de verenigingsdoelgroepen in het bijzonder. Daarbij komt – naast natuurbewustzijn – vooral ook het bewustzijn over de klimaatverandering aan de orde, als ook het meer bewust maken van waar ons voedsel eigenlijk vandaan komt. Dit bijv. door vanuit het natuurhus o.a. kleinschalige, educatieve stadslandbouw projecten op te zetten en bijv. ‘honey highways’ voor bijen. Het project de Idylle is daar een goed voorbeeld van en de lopende begrazingsprojecten op de tijdelijk braakliggende bouwlocaties in Almelo. Wat dat betreft draait het concept natuurhus vanaf het samengaan prima. Veel nieuwe leden, ‘vrienden van...’ en actieve vrijwilligers hebben zich sindsdien gemeld en dragen bij aan onze gezamenlijke wens om Almelo zo'n bijzondere ‘groene oase’ te kunnen bieden.

Ontwerpgedachte voor het Hagenpark.

De bedoeling was dat het inrichtingsplan voor het Hagenpark herkenbare onderdelen zou opleveren voor elke groene vereniging die zich bij het natuurhus had en mogelijk nog zou kunnen aansluiten. Dat betekent dus naast inheemse flora en fauna ook bijenkasten en bijv. ruimte en behoud van de aanwezige fraai uitgegroeide exotisch bomen. Een gezamenlijk duurzaam onderkomen als uitvalbasis voor de activiteiten hoort daar natuurlijk ook bij.

In 2013 lag het totaalplan op schetsniveau klaar dat als raamwerk (casco) aangelegd zou worden en later door de clubs zelf middels 1 of meerdere jaarprojecten compleet gemaakt zou worden. En daarmee zou het park tegemoet moeten komen aan de lange wensenlijst van elke club.

De gedachte was en is om juist niet alles in 1 keer aan te leggen, maar om elk jaar deelprojecten uit te voeren door de clubs samen met omwonenden, vrijwilligers, scholen, en andere belanghebbenden en geïnteresseerden. Een NME doepark dat altijd vóór en dóór alle Almeloërs gecreëerd wordt. Dat maakt het draagvlak breed en daarmee het behoud van het park voor de toekomst zo zeker mogelijk.

Deelplannen die uit te voeren zijn na de aanleg van het cascoplan zijn: afkoppel-(retentie-)vijver, waterspeelplaats, groentetuin, boomgaard, vleermuisgrot/kelder, grote zonnewijzer, bijenstallen/bijenpalen, moerasbos/tiny forest langs de Aa/Hagen (olmenbos), een groen buitenlokaal gemaakt van wilgentenen (zie op internet: 'Willowman'), enz.

Als het lukt zal het mogen bouwen van een duurzaam onderkomen een toegevoegde waarde zijn, omdat je zo'n gebouw zelf het verhaal kunt laten vertellen. Mits je deze natuurlijk ook echt zoveel mogelijk autarkisch bouwt met duurzame bouwmaterialen en energieneutraal. Een onderkomen biedt een pleisterplaats voor passanten (theehuis) en je kunt er diverse bijeenkomsten organiseren met burgers, politiek, ouderen, scholen, enz., waardoor de NME boodschap breed gaat beklijven.

Waarom is de urgentie juist nu zo hoog:?

Er is in de verstedelijkte omgeving een sterke behoefte om de leefbaarheid actiever te gaan waarborgen voor zowel de mens als plant en dier. Dat vraagt om het creëren van een 'climate active city'. Klimaatverandering, vermindering biodiversiteit, verstepping van het landelijk gebied (gras en mais), enz. maakt dat de stedelijke omgeving steeds meer in het belang van de mens, maar ook van planten en dieren, een hernieuwde, veilige en prettige woonomgeving moet bieden. Dit zgn. stadshabitat kun je versterken met het zoveel mogelijk 'teruggeven' van de ruimte in de stad – privé en openbaar – aan de natuur.

Operatie steenbreek is vooral een antwoord op de waterproblematiek: verharding zoveel mogelijk verwijderen in tuinen en openbare ruimte en daarmee regenwater zoveel mogelijk in de bodem laten inzigen op de plek waar het valt; daardoor geen wateroverlast bij piekbuien en minder verdrogingsproblemen bij lange perioden zonder regen.

Waar de mens meer de ruimte geeft aan de natuur, kunnen het planten- en dierenleven profiteren. De stad als refugium (vluchtplaats) voor de flora en fauna dat in het buitengebied geen plek meer kan vinden.

De flora en fauna dat niet (meer) samen met de mens wil of kan leven, ook wel de zeldzame soorten genoemd, daarvoor hebben we Europees afspraken gemaakt middels de habitatrichtlijn. Daarvoor heeft Nederland het NNN bedacht, het zgn.

NatuurNetwerkNederland: 162 Natura 2000 gebieden met onderlinge verbindingzone's (= hotspots met migratiezone's)

Het Hagenpark is vooral nodig om de burger bewust te maken van wat er nodig is om klimaatverandering en de enorme afname van de biodiversiteit een halt toe te roepen. De organische vormgeving, de principes uit de Engelse landschapsstijl, zijn daarom gekozen als basis voor de vormgeving van het park. Met organische (ronde) lijnen zijn de diverse elementen en gebruiksruimten het meest logische met elkaar te verbinden. Het huidige bijzondere bomenbestand heeft al min of meer die landschapsstijl. De versterking van de ruimtelijke kwaliteit zoals geschetst zal vooral in eerste instantie gerealiseerd worden door het park veel opener te maken. Daarmee zullen vooral nog een aantal bomen verwijderd moeten worden om zichtlijnen in het park, maar ook naar de omgeving, permanent te waarborgen.

Het park zal vooral ook een 'doeplek' moeten worden, waar de natuur en milieu problematiek op een positieve, prikkelende, laagdrempelige en speelse manier wordt aangeboden.

Wanneer mogelijk moet het park ook voor niet direct NME gerelateerde evenementen ruimte blijven bieden. Denk daarbij aan de jaarlijkse Indië herdenking op 14 augustus en bijv. het

culivent (nieuwe stijl!), of een rommelmarkt. Dat kan enigszins beperkend werken voor de NME thema's, maar geeft wel veel meer draagvlak onder de burgers en het trekt regelmatig burgers naar het park, die er anders niet zo snel heen zullen gaan.